

SOKFÉLE.

XI szám

Béts. Junius 5-kén.

1832

Ts. Ns. Vass Vármegye Tiszt Újító Gyűlése alkalmára Máj 22. n. 1832.

Szép Hazánk szerködzése
Szép a' Magyar szabadság
Hiv az Ősihez és e',
Szent határon túl nem hág
E' legyen Zászlónk jelünk
Nemes Társok kik velünk
Részt vesztek örömébe
Megyénknek Ünnepebe.

1. Érez a' Magyar Kehel
Büszkén tüzel Honnyáért
Éltével mindenével,
Kész halni Királyáért,
Arany szabadságához
Mint bimbó az Anyához
Ragazkodik 's így kiált
Tarts meg Isten a' Királyt.
2. Kegyelmes Hertzegünket
Kinek szelid Kormányá,
Forró tiszteletünket,
Érdemli és kíványa,
Dítsó Hős Nemzetével
Igaz Magyar Szívével,
Tartsd jó Isten sokára,
Megyénk Boldogságára.
3. Szeretett All Ispányunk
Nitzky hiv gondos Atyánk

Toldalék a' M. Kurirhoz.

Ki bár borúlt volt sorsunk
 Ápolva vigyáztál r'ánk
 Tartsa Isten Éltedet
 'S igaz Magyar szlvedet
 Megyénknek még ezen túl,
 Szenteld fel áldozatúl.

4. Piros Rósa Tulipán,
 Nitzky Első All Ispány
 Éljen Berthánk! Éljenek,
 Kik velem így érzenek.

Költ Kemenesalján Csörgén.

Périer Kazimir.

Most, midőn ezen sok tekintetben nevezetes embernek halála gyakran szóban forog, nem lesz érdekes nélkül Olvasóinkra nézve, az ő élete leírásából a' következő rövid rajzvonásokat olvasni.

Périer Kazimir 1777-ben Oct. 22-kén született Grenoblé-ben. Az atya P. Claudius kereskedő és igen vagyonos ember volt. Az ő birtoka volt többek között a' Vezillei Kastély is közel Grenobelhez, hol a' Dauphinéi Státusok 1789-ben összevgyültek. Périer Kazimir a' Lyoni Collegiumban neveltetett, 's nagy szorgalommal tanulta a' tudományokat. Igen fiatal korában, az akkori idő úgy hozván magával katonává lett, 's ott is mindenkor ditséretesen megkülönböztette magát. Jelen volt az Olaszországi táborozásban 1799 és 1800-ban, és éppen a' várívó 's oltalmazó kar Generalstábjához tétetett által, mint tiszt, midőn az atya meghalt. Périer nagy tisztzettel viseltetett atya eránt, kit polgártársai is különös tiszteletben tartottak. Ez arra kérte fiát végső rendelései között, hogy lépjen ki a' katonai szolgálatból és vegye által a' ke-

reskedést. Périer lélekből kedvellette a' hadi állapotot, 's reménylhetette is, hogy a' ditsőség pályáján sokra mehet, úgy gondolkozott mégis, hogy az atyai végső intésnek sőt kérésnek engedelmeskedni tartozik; bútsút vesz tehát a' hadi szolgálattól, és 1802-ben a' testvérével Périer Scipioval együtt Párisba pénzváltó házat állít fel, melly a' két testvérnek szorgalma 's okos béléltása után tsak hamar első rangú kereskedő ház lett. Egyszersmind fábrikákat is kezdettek állíttatni, jól látván, hogy az industriának ezen ága, abban az időben felettébb fontos és közhasznú kezdett lenni a' nemzetre nézve. Állíttottak kristályköszörülő és pal-lérzó — pamutfonó — és nádmézlfőző intézeteket is, 's több efféleket. Périer Kazimír maga Passyban egy régi klastrom épületében őrlő malmokat állíttatott, mellyek gőz által hajtattak. Ez Párisra nézve felette hasznos volt, a' hol a' vizek nagy megapadása miatt néha drága pénzen sem lehetett lisztet kapni. Ezek mellett nagy szorgalommal tanulta Périer a' finantziára tartozó tudományokat. Midőn 1816-ban az a' nagy kérdés forgott fenn, „mi módon lehetne a' Státusnak *Hitel*t szerezni?“ Périer Értekezést írt 's adott ki az ellen a' Systema ellen, hogy a' Státus külső Országokon költsönözzön. Ez a' kis munka többször újra meg újra kijött és nagy figyelmet nyert. Ekkor kezdette a' publikum Périere függeszteni szeméit, és mihelyt a' törvényes időkort arra elérte (ekkor 39 eszt. volt.) 1817-ben a' Szeine Megye országos követévé választatott, 's azolta folyvást tagja volt a' Kamarának. — Ha midőn finantziális kérdések forgottak fenn, az ő szavait úgy nézték, mint auctoritást. A' mellett hogy a' legapróbb számokkal sem restellett bibelődni, ékesen szólásával ezt a' száraz unalmas tárgyat kellemetessé tudta

tenni még olyan hallgatói előtt is, kik a' dologhoz keveset értettek.

Mártz. 13-dikán 1831-ben Périer a' Ministeri Tanács Praesidenssévé neveztetett. Státus kormányán ülő Ministernek egy egy fontosabb kérdést soha talám nem tettek eleibe, mint Périernek. A' revolutiot külső országok ellen oltalmába venni, belől ugyan azt, a' hol minden korlátok általtörésével fenyegetődzött elnyomni, vajmi nagy dolog volt, és azt, kivált a' magok között pártos Frantziák között, két esztendeig úgy tudni vinni, mint ő kivitte, mély belátást 's böltsességet kívánt. Ezt most halála után felőle legnagyobb ellenégei is magokba térve megvallják.

A' nevetésről, és nevetéségről.

(Töredékek).

Esendő az ember, mint a' fa-matska — azt mondja egy paraszt példabeszéd. Könnyen megeshetik akárkin is vigyázatlanságból vagy történehből, hogy — sit venia verbo — tsuful jár. Az ilyen fatalis esetekben is, legkönnyebben kiségetheti magát az ember, nevetéssel. Mikor valaki ahoz van közel, hogy a' mások nevetésének tárgya légyen, azzal nyeri meg leghamarább magának a' nevetőket, ha ön maga nevet legjobban. Mit tsinált *Julius Caesar*, midőn kopaszságát nevetnék? Ő volt az első, ki a' tzélozgatásokon katzagott. — II Fridrik midőn más végre akarná fordítani azt a' pénzt, melly a' *Clévei* Hertzegekért tartandó lélekmise mondásért egy klastromnak hagyva volt, azt kérdi a' Gvardiantól: Mikor lesznek már egyszer bátyáim kimádkozva? „Mihelyt bizonyos tudósita'st kapók — felele a' Gvardián — nem mulatom el Felségedet azonnal Staféta által tudósítani.“ A' környül-állók elkatz-

tzanták magokat, és *Fridrik* látta, hogy nem kis erőltetésbe kerül nékik a' kifakadni akaró nevetést elfojtani, 's mit tsinált? Nolle velle, ő is nevetni kezdett, mondván: Ez az ember bizonyosan a' Jesuitáknál tanult. —

Sőt több az, hogy a' nevetést még a' táborozásokban is lehet használni hadifortély gyanánt. Legalább ama Generálnak termett excentricus *Bülow* (de a' ki Hadnagynál feljebb még sem mehetett) azt tanítja, hogy egy egy jobb fogás nintsen az ellenségnek elbátortalanítására, mint ha a' katonákat a' vezér *hangos hahotára* kommandírozza; mert akkor az ellenségnek azt kell gondolni, hogy el van árúlva, megkerülve és környülvéve. Azt mondják, hogy *Eilaunál* a' *Burkusok* igazán ezzel a' ravasz fogással éltek. A' mi ha igaz, kár hogy *Jénánál* is meg nem próbálták *Napoleon* ellen, hol a' következésnek nagyobb haszna lett volna. A' bizonyos hogy Egyiptomban az Arabsok valósággal megszaladtak, midőn *Friant* Generálnak osztályja történetből hahotás katzagásra fakadna, a' vezérnek ama kommandójára: „Un Quarrée! les anes et les savans au milieu! = *Négyszögbe! a' szamarak és a' tudósok a' négyszög közepébe.*

Nem utolsó dolog a' nevetés Orvosságnak is, és számos nyavalyákat szokott és tud meggyógyítani. Ezért mondja vala a' nagy *Sydenham*; többet ér ha egy jó Komikus vagy bajjádzó jő a' városba, mint husz szamarak drága orvosságokkal megterhelve. A' *Hypochondriának* némelly nemeiben *Specificum* a' nevetés; és az Orvosi tudományban meszsze hátramaradt ki ezt a' házi Orvosságot használni nem tudja. A' fekete vérű *Thümmel* tsudálkozott, midőn hallaná: „Néked tsak a' szíves nevetés használhat!“ — A' roszzs kedvű Hy-

pochondriacus annyit megtslekszik, hogy sétálni ki-
 mégyen *), gondolván magában, a' mozgás tulajdona
 az életnek, jó és hasznos; de azt nem gondolja, hogy
 néki a' mozgás keveset használ, ha tsak lábait éri, és
 tsúpán a' nevetés használhat igazán, melly a' tüdőket
 és veséket megrázza. *Sterne* nagyon szokta sajnálni,
 hogy a' Londoni Dispensatoriumban a' *Materia medica*-
 ból (az Orvosságok laístromából) a' nevetés kimaradt;
 véle egy gondolkozásban volt amaz Anglus Orvos, ki
Recipéi alá gyakorta oda irta: „*item Recipe 3—4 le-
 velet Peregrine Pikléből*“ — Sok veszedelmes máj torok-
 és tüdő - fekélyeket kifakasztott már szerentsésen a'
 nevetés, még akkor is, midőn reménység a' betegnek
 életéhez alig volna. Esmerétes dolog, hogy *Erasmus*
 az „*Epistolae obscurorum virorum*“ tizimű könyvets-
 kének konyha - deákságán, kiváltképpen pedig ama
 kifejezésen: *me diaboliter inutilem faciam*, annyit ne-
 vetett, hogy veszedelmes fekélyje magától — minden
 más orvosság nélkül — megfakadt és bégyogyult. Amaz
Abderita a' régi világból, ki egy terhes betegségből,
 szamarának bölts elmélkedést mutató tekintetere magát
 szerentsésen fel - nevette, háládatosságát azzal kívánta
 megbizonyítani, hogy magát *Onogelastes*nek, fiát *Ono-
 bulus*nak, és unokáját *Onomemnon*nak nevezte. —
Tessot sok terhes szülést megkönnyített nevetés által;
 (és az ájultaknak 's félholtaknak életbe hozására sok
 esetben) főfő eszköz a' tenyereknek és talpaknak ke-
 félése, 's dörgölése, az az a' tsiklandás és az általa
 felébresztett *Risibility*. *Born* terhes forróhidegben fe-
 küdt betegen, és Mária Theresiának kívánságára az
 utolsó Sakramentomokat felvette; tsak hamar azután

*) A' sétálni szeretőknek ajánljuk ez alkalmatossággal a' következő
 tizimű könyvetskét: „*Schelle* Kunst spazieren zu gehen.

egy szeretsen- inas jött hogyanlétének tudakozására, kit nénje látván (és öttisének Freimaurerségét tudván) felkiálta: „*Uram Jézus! lám hogy tsakugyan elviszi az ördög!*“ *Born* hahotára fakadva nevetett, és nyavalyája megfordulván — meggyógyult.

Vidám jó kedvel nevetésre fakadni, katzagni,
Fűszere éltünknek, és betses orvosi szer.

Sőt az utolsó pillantást is könnyebbé teszi a' nevetés. Legalább nagyon hihető, hogy meghalni *caeteris paribus* nevetve — legkönnyebb. Átaljában véve a' halál, nem lehet nehéz mert az ember, a' nélkül hogy az előtt valaha próbálta volna, mindjárt *legelőször* jól tudja. — R. *Textoris* könyvet irt a' nagy emberekről, kik nevetve holtak meg, de a' kinek halála óráján ez az éktelen unalmas könyv eszébe talál jutni, aligha fog nevetni.

Meg kell azomban itt jegyeznünk, hogy midőn mi a' nevetést ditsérjük és magasztaljuk, tsupán az igaz és *természetes nevetésről* szóllunk. De vagynak hamis portékák is — a' vásárban; és a' ki azokat a' jóktól megkülömböztetni nem tudja — magának tulajdonítsa ha megtsalattatik. A' *mesterkélt nevetés* annyira vagyon a' természetestől mint az ég a' földtől; vagy a' városi aszszonkákknak festett képe a' falusi leány eleven ortzájának pirosságától. — Két nemét szokták a' Physiologusok kiváltképpen megróvni a' hamis nevetésnek: t. i. mikor a' katzagó száj azt mondja: „Be nevetem!“ a' szemek pedig ezt látszanak sugni akarni: „Meg álj, mert ezt el nem felejttem;“ és mikor a' nyak (a' helyett hogy felnyulnék) lehuzódva megrövidedik, a' szemöldökök felemelkednek és a' homlok rántzokat mutat, — annak jeléül — hogy kárunkon vagy gyalázatunkon nevet a' gonosz.

A' mesefejtő társaság.

Nem rég játszottunk, 's azzal büntetni akartak,
 Hogy hány esztendő's Czenczi találjam - el én,
 Én! ki szegény éppen nem szoktam régi szereknek
 Fürkészésével még soha törni fejem.

Kettős szépség.

Hogy szépsége miatt, sok mondja, kevély Nina —
 jól van.

Húszadik évében szép vala Ő az igaz,
 'S minthogy most épen negyvent ért nem de világos
 Még egyszer szebbnek hogy Nina tartja magát.
 H. M.

Kitalálnivaló.

Vállomat nem vonítom,
 Lábomat nem mozdítom,
 Mindég egy helyben ülök;
 Mégis gyakran hevülök.

M. D.

Rejtett szó.

H— val örömmel látsz engem fársági napokban,
 Hogy ha kivált I— lel futkosom útaidon.
 T— vel böjt idején szolgáltatok ennivalót is,
 S— sel ráhintesz engemet úgy eszed azt.
 R— rel kortsmákon 's az Oláhfalukon veszel észre,
 J— vel megditsérsz; nem szeretel magamat.

Gy. —

Megfejtés: a' 10- dik Szám. Napolcon.